

amc Mladost

Обнова споменика градитељства предузимана је последњих деценија у великим размерама, у свим крајевима света. Разарања, што су настала у Другом светском рату, нису поштедела ни споменичко наслеђе, па су многи народи изненада лишени важних сведочанстава своје културне историје, а та чињеница је опет потстакла настојања да се ти трагични тренуци историје избришу, или да се њихове последице бар делимично ублаже. У земљама где је служба заштите тек недавно основана, настојало се, поред тога, да се споменици - што су временом неуко дограђивани или сасвим невесто, у некој немаштини поправљани - васпоставе у свом првобитном облику и лепоти. Приступ таквим подухватима био је, међутим, само у општим потезима утврђен.

Остварене обнове споменика градитељства у Југославији не пружају јединствену слику, али се ипак може рећи да се по духу и својствима уклапају у општи ток европске послератне заштите. На новије радове на архитектонској баштини и на заснивање савремене теорије заштите споменичког наслеђа, пресудно су утицала нова гледишта о природи споменика, уметничких дела и других вредних археолошких предмета. Она су се битно разликовала од гледишта на којима је почивао тзв. археолошко-аналитички приступ њиховој заштити. Споменик културе није више у свести људи био само историјско сведочанство, већ и уметничко остварење, а археолошка заштита је осуђивана као неоснована научна строгост. На тим новим схватањима заснивале су се и бројне делимичне или потпуне обнове градитељских споменика. Нису, међутим, никада била умањена настојања да се на споменику сачувају трагови његовог трајања.

Само су повремено била дефинисана схватања о природи обнове и о начину чувања градитељског наслеђа. У том погледу најизразитије су одредбе Међународне повеље из 1964. године и Препоруке о заштити културног и природног наслеђа на националном плану, коју је издао УНЕСКО 1972. године.

